

Módszertani ajánlások

az Egyetem Szegeden: előzmények és következmények című digitális oktatóanyaghoz

Az alábbi módszertani útmutató elsősorban pedagógusok számára készült, de az érdeklődő felhasználóknak is hasznos ismereteket tartalmazhat.

Az Egyetem Szegeden: előzmények és következmények című digitális oktatóanyagot az SZTE Klebelsberg Könyvtár munkatársai készítették 2020/21-ben a Közgyűteményi Digitalizálási Stratégia (KDS) keretein belül.

Tartalomjegyzék

Pályázati célkitűzések.....	2
Módszertani ajánlások.....	2
I. Célok.....	2
II. Célcsoport.....	3
III. Az oktatási anyag bemutatása.....	3
IV. Megvalósulási lehetőségek.....	4
V. Tanulási folyamatok.....	5
VI. Időráfordítás.....	5
VII. Kapcsolódási lehetőségek a tananyagban.....	6
VIII. Ötletek a feldolgozáshoz.....	6

Pályázati célkitűzések

Mint az közzismert, Szeged városa számára a trianoni békeszerződés, az okozott sok nehézség mellett, a város egyik régi álmának beteljesedését is jelentette, mégpedig az egyetemi várossá válást. Egyetemi könyvtárként magától értetődő módon, kiemelten foglalkozunk az egyetem történetével kapcsolatos dokumentumok és fotóanyag őrzésével, illetve digitalizálásával. Így nem véletlen, hogy az ilyen témájú anyagok a digitalizálási terveink számtalan pontján tetten érhetőek.

Emiatt is kézenfekvőnek gondoltuk, hogy kihasználva ezt a tartalmi bőséget az egyik fejlesztendő oktatási célú anyagunkat e köré a tematika köré építjük, hiszen a Szegedi Tudományegyetem 20-21. században kifejtett hatása bőven túlmutat az egyetem falain. A dél-alföldi régió egyik meghatározó intézményeként, az ország egyik legjobb egyetemeként érdemes arra, hogy a közoktatásban tanuló, akár ebbe a felsőoktatási intézményben továbbtanulni szándékozó diákság is interaktív módon ismerkedhessen meg az egyetem évszázados múltjával.

Terveink alapját képezik a digitalizálási terv, [korábbi virtuális kiállításaink](#), [képtárunk](#) és [egyetemtörténeti repozitóriumunk](#).

Módszertani ajánlások

I. Célok

Mind Magyarország, mind Szeged történetében jelentős szerepe van a szegedi egyetem elmúlt 100 évének. Oktatási anyagunk a Szegedi Tudományegyetem megalakulásának történetén keresztül az egyetemi hagyományoknak, eddigi oktatóinak és hallgatóinak kíván emléket állítani.

Alkalmos eszköze lehet a szegedi egyetemre készülő, vagy a már itt tanuló diákok történeti ismeretei kiszélesítésének, a települési és az intézményi történelem megismerésének, az intézmény iránti elköteleződés megerősítésének, a honismereti nevelésnek. Emellett a városismereti tudás bővítése, a digitális készségfejlesztés, az élményszerű ismeretszerzés is célkitűzése oktatási anyagunknak, melyhez számos interaktív elemet alkalmaztunk.

A témák és a feladatok változatossága alkalmassá teszi az anyagot egyrészt az általános műveltség fejlesztésére, másrészt kiváló háttértámogatást nyújt a tantárgyi ismeretek bővítéséhez, elmélyítéséhez is, elsősorban a történelem (helytörténet, néprajz), irodalom és művészetek témakörében.

Az előbbieket mellett kiválóan kapcsolható a tartalom a turisztikai képzésben közép- vagy felsőfokon (idegenvezető, turisztikai szervező-ügyintéző) tanulók képzési anyagához, tantárgyaihoz. Kiemelkedően alkalmas továbbá a tananyag kiegészítésére, háttértudás biztosítására, illetve a középiskolai szakmai tanórák igényes színesítésére.

II. Célcsoport

Az egyetemi polgárok mellett a hamarosan érettségiző középiskolások.

A tartalom lehetőséget ad akár a feldolgozható anyag szegmentálására és a csoport igényeinek, képességeinek megfelelő fejezetek önálló feldolgozására. Ezt az interaktív felépítés és a minden egyes fejezet végén megtalálható ellenőrző kérdések, valamint az elsajátított tudást alkalmazó egyedi játékos feladványok teszik lehetővé. A tananyag a fokozatosság szem előtt tartásával épül fel, a feladatok strukturáltak: az egyszerűtől az összetettig haladva. Megvalósul a multiszenzorialitás, mivel a képes és szöveges feladatok váltakozva kaptak helyett, de a rendszerezés, a gyakorlás és az ismétlés lehetősége is biztosított.

A feldolgozott témák alkalmasak a különféle ismereti területek összekapcsolására (például: történelem - biológia: Szent-Györgyi Albert kapcsán), ugyanakkor alkalmat teremtenek az egészségnevelési célok bekapcsolására is. Az egyetem mint intézmény múltjának feltárása, hagyományainak bemutatása az érettségi és a felsőoktatás előtt álló fiatalok számára döntéstámogató eszközzé is válhat.

Egyetemi keretek között is többféle felhasználási lehetőséget kínál az e-learning anyag, ami hasznosulhat akár önálló információforrásként is, mivel alapos kutatómunka eredménye, amit a megadott hivatkozások igazolnak. Hasznosítható továbbá tehetséggondozó és szabadidős programok létrehozásában, alapul vehető ismeretterjesztő előadások készítéséhez és a felsőoktatási intézmény népszerűsítésében.

Az anyag alapja lehet akár középiskolásoknak szervezett, promóciós jellegű vagy tanulmányi versenyeknek, illetve az SZTE elsőéves hallgatói számára szervezett gólyatáborok, gólyavetélkedők egyes feladatainak is. Emellett - akár középiskolások számára szervezett- pályaorientációs és toborzó eseményeken való felhasználásra is ideális, mellyel szórakoztatva ismerhetik meg a nagy múltú egyetem történetét az érdeklődők.

Ahogy fentebb is említésre került, célcsoport lehet még a (középfokú) szakképzésben turisztikai szakirányon tanulók köre is, hiszen szakmájukból adódóan javasolt tájékozottnak lenniük Magyarország nagyobb egyetemi városairól, azok történetéről, ezzel kapcsolatos érdekességekről.

III. Az oktatási anyag bemutatása

Az összeállítás célja, hogy röviden bemutassa a Szegedi Tudományegyetem előtörténetét, Szegedre kerülését, az egyetem és az egyetemi élet néhány jellemző tényezőjét (épületek, kutatások, hallgatói élet), majd a közelmúlt és a jelen ismertetésével megpróbálja képet adni arról is, hogy mindez miként ösztönözhet itteni továbbtanulásra egy középiskolás diákot.

Munkánk alapja egy idővonal; ez a kronologikus áttekintés végig követi a Szegedi Tudományegyetem történetét a kezdetektől napjainkig.

Rövid tartalmi vázlata a következő:

- Küzdelem az egyetemért
- A Ferenc József Tudományegyetem berendezkedése Szegeden
- Hallgatói mozgalmak
- Egyetemi épületek
- Szent-Györgyi Albert Nobel-díja
- A Szegedi Tudományegyetem, másodszor
- Fejlesztések és elismerések
- Hallgató élet Szegeden - akkor és most

Az ismeretek átadását, oktatási célú felhasználását a tananyagba szervesen illeszkedő interaktív elemek segítik. A tananyag minden fejezetéhez kapcsolódnak ellenőrző kérdéssorok, tesztek, játékos elemek és mindezt kiegészíti egy saját fejlesztésű társasjáték.

A fentebb felsorolt elemek mind alkalmasak a fiatal felnőttek (közép- és felsőoktatásban egyaránt) érdeklődésének felkeltésére és fenntartására. Az interaktív elemek nem csak megfelelnek a kor pedagógiai és módszertani kihívásainak és elvárásainak, de a gamifikáció elveinek is, azaz a "játékos tanulás" megvalósítására is alkalmasak.

A feladatok a tárgyi ismereteken túl alkalmasak a képességek, készségek fejlesztésére sajátos nevelési igényű, illetve tanulási nehézséggel küzdő tanulók számára is. A tanulók fejlesztésének kulcsa sok esetben azon tanítási módszerek megtalálása, melyekkel őket is sikerélményhez tudjuk juttatni és az ismereteket számukra is elérhetővé tudjuk tenni. Az anyag jól strukturált felépítése, a kronologikus szervezési elv alkalmazása kiemelkedően hasznos a sajátos nevelési igényű vagy tanulási nehézséggel küzdő fiatalok számára. Az interaktivitás pedig nem csak szórakoztató, hanem segíti a tantárgyközi gondolkodás, rendszerező képesség és a kreatív problémamegoldás fejlesztését is. Erre is kiváló lehetőséget teremt a honlap változatosságával, illetve a kínált anyagok felhasználásának során a következő elvek figyelembe vételével: biztosítva a fokozatosság elvét (strukturált feladatok, az egyszerűbbtől az összetettig); multiszenzorialitás (pl. képes és szöveges feladatok, illetve azok kombinációjának alkalmazása) rendszerezés, gyakorlás és ismétlés lehetőségének biztosítása.

IV. Megvalósulási lehetőségek

- bemutatás szervezett könyvtári foglalkozáson
- az anyag visszakérdezése például meghirdetett vetélkedő formájában vagy pályázat útján. Az egyetemi karok saját épületeik történetén keresztül, illetve a benne folyó oktatói munkát kutatva, akár saját karuk népszerűsítésére, promotálására a hagyományokhoz és a centenáriumhoz méltó módon hasznosíthatják.
- tanórai keretek között – projektmunka részeként

Tantárgyközi ség: könyvtárpedagógia, magyar nyelv és irodalom, történelem, médiaismeret, természettudományos tárgyak.

V. Tanulási folyamatok

A fent említett ötletekre egyaránt jellemző a multitasking, valamint a tanulás játékos környezetbe (gamification) helyezése. A téma az alábbi kompetenciák fejlesztését segíti:

- tér- és időbeli koordináció fejlesztése
- digitális kompetenciák fejlesztése
- induktív gondolkodás fejlesztése
- kreatív olvasás fejlesztése
- kreativitás fejlesztése
- memóriafejlesztés
- tantárgyközi kapcsolatok felfedezése
- problémamegoldó gondolkodás
- megfigyelési képesség
- együttműködési készség fejlesztése (pár- és csoportmunka esetén)
- társadalmi, gazdasági és környezeti folyamatok, összefüggések jobb felismerése
- hagyományos és digitális tanulási tartalmak egyidejű feldolgozásának lehetőségei, azok ötvöztetésének képessége
- rész-egész összefüggések megismerése, analízis, szintézis képességének fejlesztése
- írásbeli és szóbeli kommunikáció fejlesztése

A szókirakó, a képfelismerő és képkirakó játékok fejlesztik a logikai gondolkodást, a finommotorikát, a koncentrációt, a monotonitástűrést, a vizualitást, az észlelést, a térlátást és tájékozódást, a kitartást, a kudarctűrést is. A tudásellenőrző kvízek a memória-fejlesztésben és az ismeretek rendszerezésében játszhatnak szerepet.

VI. Időráfordítás

Az egyes leckék 30-40 perc alatt áttekinthetők, a hozzájuk kapcsolódó feladványok, játékok kitöltésére további 10-15 perc elegendő. A teljes tananyag feldolgozása az egyén és a csoport képességeitől, a felhasználás céljától függően alakítható. A tananyaghoz kapcsolódó társasjáték egy külön foglalkozást igényel, annak időigényéről lásd az útmutatót.

Összetettebb vagy versenyfeladatoknál, illetve projektmunka esetén való alkalmazáskor egyéb külső források használatát is javasolhatjuk (pl. lexikon, tankönyv, internetes források).

VII. Kapcsolódási lehetőségek a tananyagban

Történelem, irodalom, művészet és biológia órák; valamint szakképző intézmények esetén például turisztikai szaktantárgyak (kultúr- és vallástörténet, utazásszervezés, város-, országismeret) anyagához kapcsolható.

Hasznosítható az anyag a felsőoktatási intézmény megismerésében, a közép- és emelt szintű érettségire való felkészülésben, illetve a felsőoktatásban is, elsősorban szakirányú továbbtanulás esetén pl. történelem, magyar, néprajz, művészettörténet, turizmus.

VIII. Ötletek a feldolgozáshoz

1. Az [SZTE Klebelsberg Könyvtár Képtár és Médiatéka](#), illetve a könyvtár egyéb repozitóriumainak egyetemtörténeti dokumentumaiból számos témában **újabb virtuális kiállítások készíthetők**. Példák: az egyetemi karok története, egyes szakok vagy intézetek története, professzori pályaképek, diákhatározatok, diákszervezetek története.
2. **Közösségi emlékgyűjtés**: felhívással lehetne élni a régi egyetemi diákok, illetve azok hozzátartozói felé, hogy a saját fényképeiket, amelyek egyetemi környezetben, az egyetemi éveik alatt készültek, ajánlják fel digitalizálásra egy kortörténeti kiállítási anyaghoz – a könyvtár birtokában lévő anyag kiegészítése, bővítése érdekében.
3. **Ki Mit Tud?** – az egyetemtörténeti dokumentumok megismerése és megismertetése után középiskolai csapatok, tehetséggondozó táborok résztvevői vagy akár az egyetemi karok csapatai egymás között vetélkedhetnek.
4. Közösségépítő program lehet végzős osztálykiránduláson vagy már akár 11. évfolyamon is a **Kelesztő című társasjáték kipróbálása**. A tananyaghoz kapcsolódó táblás társasjáték az egyetemi éveikkel, a diákélettel kapcsolatos ismeretek játékos úton történő megszerzésére alkalmas.
5. **Fele sem igaz** – középiskolai csapatok, tehetséggondozó táborok résztvevői vagy akár az egyetemi karok csapatai játékos vetélkedőn mérhetnék össze tudásukat az egyetem történetének elmúlt 100 évéből. [A fele sem igaz játék szabályai interneten megtalálhatók.]
6. **Készítetek Wikipédia-szócikket**. A digitális tananyagban számos olyan információ (épület, esemény, személyiség) található, aminek nincsen szócikke a Wikipédián. Komolyabb informatikai előismeretek nélkül is megtanulható és regisztráció után szerkeszthető az internetes enciklopédia. A diákok számára érdekes feladat és maradandó élmény válhat ebből.

7. **Szabadidős tevékenységként: csillagtúra, helytörténeti séta** az egyetemi karok épülete között. Szeged megismerésében jó lehetőség például családoknak vagy akár elsőéves hallgatóknak is az ikonikus egyetemi épületek felkeresése. Promóciós céllal középiskolai osztályoknak is megszervezhető történelem, művészettörténet, irodalom, ország- és városismeret, idegenvezetés tantárgyak keretein belül.
8. **Mutasd be a többieknek is! Diáklapok vagy iskolaújságok útján**, cikkben lehetne bemutatni a digitális tananyagot: akár más oktatási anyagokkal összehasonlítani, kritikákat megfogalmazni. A feladat alkalmas a kommunikáció és média iránt érdeklődő diákok számára gyakorló feladatnak vagy projektmunka gyanánt.
9. **Minek nevezzetek?** Eddig hány néven nevezték a Szegedi Tudományegyetemet? Mindez az elkészült idővonal alapján kiderül. [Nyomtassuk ki, majd vágjuk fel az névváltoztatásokat tartalmazó eseményeket!] Rakjuk időrendi sorrendbe az egyetem eddigi elnevezéseit! Ezt a játékot egyetemi tehetséggondozó-táborokban vagy hallgatói napok alkalmával kiválóan lehetne hasznosítani.
10. **Egyetemi roadshow-k keretében** a tananyagon keresztül (ld. például az idővonalat) bemutatható az SZTE a felsőoktatás előtt álló fiatalok számára. A bemutatókra való felkészülésben is kiválóan alkalmazhatók a tananyagban átadott ismeretek, de prezentációs célokra is megfelelő maga a weboldal. A kapcsolódó feladványok tovább színesíthetik az előadást, illetve adott helyszíneken akár a "Keltető" társasjáték is hasznosítható.
11. **Egyetem(történet)i kiadványok szerkesztéséhez forrásként:** a digitális és a digitalizált dokumentumok egyaránt lehetőséget kínálnak színvonalas broszúrák, ismeretterjesztő vagy népszerűsítő kiadványokhoz történő felhasználásra.
12. **Megemlékezések, ünnepi alkalmak információ-forrásként:** a hallgatói mozgalmak ilyen széles körű, együttes feldolgozása eddig nem volt elérhető. Ez a gyűjtemény így alapot teremthet a hallgatói szervezetek számára különféle megemlékezések során való felhasználására. Készülhet például montázs a képanyagból, előadás vagy prezentáció a szöveges tartalomból.
13. **Egyetemi hagyományok megőrzése, tovább élése:** a tananyagban összegyűjtött diákélettel kapcsolatos hagyományok megőrzése is fontos feladat. Ugyanis lehetőség nyílik a jövőben arra, hogy egynémely múltbeli hagyományt felélesszünk, a feledésbe merüléstől megóvjunk, ezzel növelve az összetartozás érzését az egyetemi polgároknak.